

'Sigmond Elek

† A. DEMOLON

a Francia Tudományos Akadémia tagja, Páris

Többször találkoztam 'Sigmond Elekkel, s így alkalmam nyílt arra, hogy nagyrabecsüljem egyrészt az embert, aki kezdettől fogva elragadott kiválósága, előzékenysége, fejlett szépérzéke által, másrészt az új eszméket megértő, tág látókörű tudóst, aki könnyedén kezelt több idegen nyelvet. Ezek a tulajdonságok hivatottá tették arra, hogy 'Sigmond vezető egyéniséggé váljék; ezt a szerepet fényesen töltötte be hosszú éveken át.

A jelen korszak kevés időt enged a fiataloknak arra, hogy a múlt felé forduljanak és így tudomást szerezzenek arról, mivel tartozunk az úttörőknek, akik hozzáférhetővé téve a terepet, megvetették alapjait mai tudományunknak. Ezért örömmel kell fogadnunk Ballenegger professzor és társai elhatározását, hogy az Agrokémia és Talajtan külön számában hódolnak az 1939-ben elhunyt nagy magyar tudós emlékének, akit jubileuma alkalmából a világ minden részéből felkerestek az elismerés, a tisztelet és a rokonszenv kifejezésével.

Az 1909-ben és 1929-ben Budapesten tartott nemzetközi értekezletek megvilágították 'Sigmond Elek szerepét. Nehéz órákban, amikor nagy nézeteltérések választották el egymástól a pedológusokat, Dokucsajev tanítványait, akik a morfológia felé fordultak és az agrogeológusokat, akiket főképpen a mezőgazdaság feladatai érdekelték, 'Sigmond Elek Gedroicz nézeteitől indítatva, kutatásait az adszorbeáló komplexus felé irányította. Ez az új út hatalmasan hozzájárult a szorosan vett pedológia és a talaj dinamikai kémiájának haladásához. Ezen az alapon 'Sigmond egy értékes rendszertant is felépített. Hasonló szellemben a sós talajok vizsgálata képezi 'Sigmond mesterművét; ezek a világon nagyon elterjedt talajok azóta sok tanulmány tárgyát képezték, amelyek 'Sigmond vizsgálatain alapulnak és mindig újra behozták azok nagy értékét. 'Sigmond egyébként elnöke volt a Rómában 1924-ben megalakult, szikes talajok tanulmányozására létesült bizottságnak.

Még egy részletet említek meg: 1906-ban 'Sigmond megragadva Schloesing egy megfigyelését, egy módszert közölt a talajok áthasonítható foszforsavának meghatározására salétromsavas kivonatban. Ez akkor nagyon kevésbé ismert kérdés volt. Ezt a módszert ma is használják a francia agronómiai állomások Schloesing-'Sigmond módszere néven.

'Sigmond Elek azonban többet tett, mint hogy elemzési módszert hagyott reánk. Ama éleslátású tudósok közé tartozik, akik a megoldandó kérdések helyes meglátásával új utakat nyitottak, melyeken eljuthatunk a jelenségek magyarázatát lehetővé tevő általános elvek felismeréséhez a nélkül, hogy kizárólag a jelenségeknek közvetlen hasznosítható technikai oldalához ragaszkodnánk.

A nemzetközi tudományos együttműködés kiváló munkása volt, s neki köszönhetjük tudományunk jelenlegi fejlettségét és önállóságát, amely e század elején még csak gyermekcipőben járt. Őszintén kívánom, hogy munkáját folytassák tanítványai, kiknek megnyitotta az utat.

Érkezett : 1954. szeptember 1.

ЭЛЕК ЗИГМОНД

А. Демолон

член Академии Наук Франции, Париж

Резюме

Несколько раз мне приходилось встречаться с Э. Зигмондом и так представилась возможность уважать в нем с одной стороны человека, с самого начала захватившего меня высокими качествами, вежливостью, высокообразованным чувством красоты, с другой стороны ученого, понимающего новые мысли, с широким кругозором, легко пользующегося несколькими иностранными языками. Эти особенности были призваны сделать из Э. Зигмонда руководящее лицо; он эту роль прекрасно исполнял в течение многих лет.

Нынешний период предоставляет молодым людям мало времени, чтобы обратиться к прошлому и узнать чем мы в долгу перед пионерами, освободившими терен, создавшими основания современной науки. Поэтому с радостью приветствую решение профессора Балленеггера и сотрудников, чтобы в очередном номере «Agrokémia és Talajtan» почтить память упокоившегося в 1939 г. венгерского ученого.

Состоявшиеся в 1909 и 1929 гг. в Будапеште Международные Конференции осветили роль Э. Зигмонда. В тяжелое время, когда большое разногласие разделяло друг от друга педологов, учеников Докучаева, обратившихся к морфологии и агрологов, главным образом интересовавшихся задачами сельского хозяйства, Э. Зигмонд, движимый взглядами Гедройца, свои исследования развернул в направлении адсорбционного комплекса. Этот новый путь в огромной мере способствовал прогрессу педологии в строгом смысле слова и динамической химии почвы. На этом основании Э. Зигмонд составил ценную систематику. Аналогичным образом, исследование засоленных почв представляет собой шедевр Э. Зигмонда. Эти, распространенные по всему миру, виды почвы с тех пор предоставляли предмет многих научных трудов, основанных на исследованиях Э. Зигмонда вновь и вновь подтверждали ценность последних. Впрочем, Э. Зигмонд состоял председателем Комиссии по изучению засоленных почв с самого ее учреждения, состоявшегося 1924 г. в Риме.

Вспомню еще подробность: в 1906 году, используя одно наблюдение Шлезинга, Э. Зигмонд предложил метод для определения усвояемой фосфорной кислоты почвы в вытяжке азотной кислоты. В то время этот вопрос был мало известным. Агрономические станции во Франции и сегодня применяют его под наименованием метода Шлезинга—Зигмонда.

Он принадлежал к числу тех остроумных ученых, которые правильным пониманием решаемых вопросов открывают новые пути, к познанию всеобщих принципов, объясняющих явления.

В лице этого выдающегося коллеги приветствую труженика международного научного сотрудничества, благодаря которому наша наука достигла теперешнего подъема и самостоятельности, переживающая в начале столетия только начальную стадию роста. Искренне желаю, чтобы его ученики, которым он открыл дорогу, продолжали начатое им дело.

Alexius de 'Sigmond

par le professeur † ALBERT DEMOLON

membre de l'Académie des Sciences, Paris

Ayant rencontré à plusieurs reprises Alexius de 'Sigmond, il m'a été donné d'apprécier à la fois l'homme, qui dès l'abord séduisait par sa grande distinction, son exquise affabilité, son sens esthétique affiné, et aussi le savant aux vues larges, ouvert aux idées nouvelles, maniant avec aisance plusieurs langues étrangères. De telles qualités appelaient Alexius de 'Sigmond à devenir un leader; ce rôle, il le joua brillamment pendant de longues années.

L'époque présente laisse peu de temps aux jeunes pour se pencher sur le passé et se rendre ainsi compte de ce que nous devons aux pionniers qui, après avoir défriché le terrain, jetèrent les bases de notre savoir actuel. Aussi faut-il féliciter le Professeur Ballenegger et ses Collègues, d'avoir entrepris la publication d'un numéro spécial de «Agrokémia és Talajtan» destiné à rendre hommage à la mémoire du grand savant hongrois, mort en 1939 qui, lors de son jubilé, avait reçu de toutes parts des témoignages de reconnaissance d'admiration et de sympathie.

Les Conférences Internationales tenues à Budapest en 1909 et 1929 ont mis en lumière le rôle joué par Alexis de 'Sigmond. En des heures difficiles où de graves divergences de vues séparaient les pédologues disciples de Dokutchaiev tournés vers la morphologie et les agrogéologues

dominés par des préoccupations avant tout agricoles, Alexis de 'Sigmond s'inspirant des vues de Gedroiz, orienta ses recherches vers l'étude du complexe absorbant. Cette voie nouvelle devait puissamment contribuer au progrès de la pédologie proprement dite et de la dynamique chimique du sol. Sur cette base, Alexis de 'Sigmond put même établir une systématique de valeur. Dans ce même esprit l'étude des sols salins constitue l'oeuvre maîtresse de de 'Sigmond ; ces sols, très répandus dans le monde, ont depuis cette époque fait l'objet de nombreuses études, qui se sont appuyées sur les travaux de de 'Sigmond et qui en ont toujours confirmé la haute valeur. De 'Sigmond présida d'ailleurs, dès sa formation à Rome en 1924, la Commission Spéciale d'Etudes des Sols Salins.

Je rappellerai encore un détail : en 1906, de 'Sigmond frappé par une observation de Schloesing, publia une méthode utilisant l'acide nitrique pour la détermination de $P_2 O_5$ assimilable des sols, question alors très mal connue. Cette méthode est encore utilisée par les stations agronomiques françaises sous le nom de méthode Schloesing-de 'Sigmond.

Alexis de 'Sigmond a fait mieux que de nous laisser une méthode analytique. Il compte au nombre des savants doués d'un sens pénétrant qui, avec une nette vision des problèmes à résoudre, a ouvert les voies nouvelles susceptibles de dégager les principes généraux permettant l'interprétation des phénomènes sans s'attacher uniquement au côté technique immédiatement utilitaire des problèmes.

Je salue en cet éminent Collègue un bon ouvrier de la coopération scientifique internationale, à laquelle nous devons le développement actuel et l'autonomie de la science qui, au début de ce siècle, en était encore à ses débuts. Je souhaite vivement que son oeuvre soit continuée par ses disciples auxquels il a tracé la voie.